

ኢዛርቦኒ ስምኡውን ስምዓኒ!

ውሉድና ምዝራብ ንኪመሃር
ሓገዝ ንክንገብረሉ ክሕግዙና ዝክእሉ
12 መምርሒታት

ክሳብ ደቂ 5 ዓመት
ዝበጽሑ ቆልዑት ንዘለውዎም
ወለዱ ዝተዳለወት ብሮጅር

Impressum

ሐሳብን አግረን

© okay. ናይ ሓባር መንባብሮ / ፕሮጀክት ማእከል
ናይ ሰደትን ውህደትን፣ ሾራልበርግ (Verein Aktion
Mitarbeit) ዶርንቢርን (አውስትሪያ) ሕዳር 2008

አሰናዳኦቲ ትሕዝቶ

ኤሊሳቤት አልጎር-ሃክል
ጌርሊንድ ሳመር
ኤሊሳቤት ሂንትነር

ቀንዲ ትሕዝቶ

ኤሊሳቤት አልጎር-ሃክል
ሊድዊና ቦሶ

አሳናዳኦኢ

ኤቫ ግራብሂር

ናይዛ ብሮቹር እዚኣ ቀንዲ ትሕዝቶ ካብ ሾራልበርግ
ናይ አስትሪያ ግዛት ሓብዙኡ ምዝራብ፣ ቆልዑት
አቐዲሞም ምዝራብ ምክንያት ከምኡ ካብ ሓደ
ንላዕሊ ቋንቋ ምዝራብ ኒክክኦ ምብርታዕ –
ቤተሰባትን ናይ ቀዳማይ ደረጃ ቤት ትምህርቲ ትካለትን
ዘጋጠሞም ብድሆም ብዝብል ኣርእስቲ ኣብ 2008
ካብ ዘካየዱ ፕሮግራም ዝተወሰደ እዩ፣ ብዛዕባ እቲ
መደብ ሓቤራታ ኣብ፣ www.okay-line.at ክትረክብ
ትክክል።

ሰልጣን ምሃብ ከምኡውን ምምዕርራይ

ኣብ ሰዊዘርላንድ

Kanton Luzern, Dienststelle Soziales und
Gesellschaft (ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ኣገልግሎታት፣
ዞባ ሉሰርን) Fachstelle Gesellschaftsfragen
(ምቃል ሞያውን ናይ ሕብረተ ሰብ ሕቶታት ዝምልሱ)

ምምዕርራይ ናይቲ ቀንዲ ትሕዝቶ

ሳቢን ሰኮክ
ሂንዝ ስፒትትግ- ቦኔታ

ትርጉም

ሊንን ሰዊስ

ግራፊክስ

ሱዛን ገመር፣ ዙሪክ

ብልቓኡ ናይቲ ፈደራላዊ ውህደት ናይ ፈደራላዊ ቤት
ጽሕፈት ሰደተኛታት ዝሕገዝ (BFM)

ሉሰርን፣ ግንቦት 2010

ዝኸበርኩም ወለዲ፡

ውሉድኩም ናብ ኢትወልዳሉ ግዜ እንኳ፡፡ ብደሓን በጻሕኩም፡፡ እቲ ክትገብርዎ ዝጸናሕኩም ነቂሕ ትጽቢት ኣብቂዑ ኣሉ፡፡ ኣብ መወዳእታ ኸኣ ንውሉድኩም ኣብ ኣእዳውኩም ሒዝኩም ክትሓቅፍዎ ትኸእሉ ኢኹም፡፡ ካብ ፈተውትኹምን ኣዝማድኩምን ናይ ጽቡቕ ትምኒት መግለጺታት ክም ዝተቐበልኩም ዋላ ሓደ ጥርጥር የብሉን፡፡ ውሉድኩም ክመይ ኢሉ ዓቢ ሰብ ኾይኑ ናብራኡ ክም ዝሰዕርን ክምኡውን ብኸመይ ጽቡቕ ጌርኩም ክም ኢትሕግዝዎ ውን ኣተሓሳሲቡኩም ኪኸውን ይኸእል እዩ፡፡

ርግጽ እዩ ክም ወለዲ መጠን ውሉድካ ካብ ኩሉ እቲ ዝበለጸ ኸረክብ ክም ኢትደሊ ፍሉጥ እዩ፡፡ ብዙሕ ግዜ ቆልዓ ምዕባይ ሓደሽቲ ብድሆታት ኣለውዎ ክምኡውን ሓደ ሰብ ብፍላይ ዓበይቲ ውሳኔታት ንክገብር ኣብ ዝደልየሉ እዋን ኪጸወሮ ዝኸእል ኮይኑ ዘይከሰምዎ ይኸእል፡፡ መብዝሓትኦም ወለዲ ክምዚ ዓይነት ኩነታት የጋጥምዎም እዮም፡፡

እዛ ብሮቹር እዚኣ “ኣዛርቢ ክምኡውን ሰምዓኒ” ትብል ንሓደ ኣገዳሲ ነገር ሓገዝ ትገብር እያ፡፡ እሱ ኸኣ ውሉድካ ብንእሸትኡ ምዝራብ ኪመሃር ክሎ ኪትሕግዞ ኮለኻ ብኸመይ ክም ኢትገብሮ ክትሕግዝካ ኣለዎ፡፡

እተን ናይ መጀመርያ ዓመታት ናይ ወዲ ሰብ ሂወት ኣገደሰቲ እየን፡፡ ንሰኻ ውን ክም ወለዲ መጠን ውሉድካ ምዝራብ ንኪመሃር ክምኡውን ካልኦት ቋንቋታት ንኪመሃር ሓገዝ ክትገብረሉ ትኸእል ኢኻ፡፡ ጽቡቕ ጌርካ ምዝራብ ምኸእል ክምኡውን ቋንቋታት ወጻኢ ምፍለጥ ኣብዚ ሕጂ ዘለናዮ ግዜ ኾነ ኣብ መጻኢ ኣብዚ እንንብረሉ ሕብረተ ሰብ ኣዝዮም ኣገደሰቲ ነገራት እዮም፡፡ ክምኡውን ጽቡቕ ስራሕ ንምርካብ ውን እዚ ኣዝዩ ኣድላዩ እዩ፡፡

ምናልባት ንሰኻ በዕልኻ ውን ቋንቋ ጀርመን እንዳተዛረብካ እንተ ዘይዓቢኻ ወይ ኸኣ ምስ ዓበኻ እንተኻንካ ተማሃርካ፡፡ ውሉድካ ብኸመይ ጌርካ ነቲ ቋንቋ ንኪመልኮ ክትሕግዞ ክም ኢትኸእል ምፍለጥ ከተሓሳስቦኻ ይኸእል እዩ፡፡ እዛ ብሮቹር ኣዚኣ፡ ዝተፈለለዩ ሓገዝቲ ምኸረታት ሒዞ ኣለ፡ ክምኡውን ጠቐምቲ ሓበሬታታት ብዛዕባ ሓደ ውሉድ ክልተ ወይ ሰለስተ ቋንቋታት እንዳተዛረብ ብኸመይ ጌሩ ክዓቢ ክም ዝኸእል ዘርእዩ ነገራት ሒዞትልኩም ተቐረባ ኣለ፡፡

ንሓደ ውሉድ ዘረባ ንምምሃር ምሕጋዝ ምኸእል ማለት ለግጹ ኣይኮነን፡፡ ነዛ ብሮቹር እዚኣ ምስ ኣንብብካይ ክትረኽቦ ኢኻ፡፡ እዚ ኸኣ ናትካ ኢድ ምእታውን ንጡፍ ተሳትፎኻን ዝሓትት እዩ፡፡ ስለዚ ደጋጊምካ ኣንብባ ክምኡውን ምሳኻ ሓዛ፡፡ ንምዕባል ኣተዓባብያ ውሉድካ ዝሕግዞ ሓደሽቲ ነገራት ብቐጻሊ ክትረክብ ኢኻ፡፡

ምስ ውሉድካ ጽቡቕ ናይ ምዝንጋዕ ግዜ ኪኸነልካ ንምን፡

ሄሎ፡ ክትርእየኒ ኣይትክኣልን፡፡ ግን ይሰምዓካ ኣለኹ!

ትፈልጥ'ዩ ...፡፡

ዋለ ኣብ ግዜ ጥንሲ ናይ ውሉድካ ናይ ምዝራብ ክኣለት ከተማዕዕብል ከም ኣትክኣል

ኣቶም ክኣላታት ኣንታይ ይበሉ፡፡

ኣብ ራብዓይ ወርሒ ናይቲ ግዜ ጥንሲ ጀሚሩ፡፡ ኣቲ ዕሽል ድምጺታት የለሊኣይ፡፡ ብፍለይ ኸኣ ናይ ኣዲኡ፡፡

ምኡዝ ዜማ ናይ ቋንቋ ኣደ ነቲ ዕሽል ቅድሚ ምውሉዱ ጽልዋ ይገብረሉ ኣይ፡፡ ብተወሳኺውን ገና ኣብ ውሽጢ ክብዱ ኣደ ወላ ኾይኑ መዚቃን ድምጺታትን የለሊ ኣይ፡፡

ወለዱ ንደቆም ኣብ ግዜ ንእስነቶም ኣቶም ዝበለጹ ኣገደስቲ ኣርኣያታት ኣዮም፡፡ ስለዚ ኣየናይ ቋንቋ ወይ ኣየኖት ቋንቋታት ተጠቂሞም ምስ ውሉዶም ኪዛረቡ ወላ ገና ኣብ ግዜ ጥንሲ ኸሉ ጀሚሩ በየናይ ከምዘዛርብዎም ኪሓሰቡሉ ይግባኣ፡፡

ዕለታዊ ምክሪታት፡፡

ንውሉድካ ኣንታይ ክትገብር ከም ኣትክኣል!

ገና ኣብ ግዜ ጥንሲ ኸሉ ንውሉድኪ ብዛዕባ ኣቲ ኣትገብርሉ ዓለም ንገርዮ፡፡ ኣንታይ ከም ዘለዓዓለኪ' ውን ንገርዮ፡፡

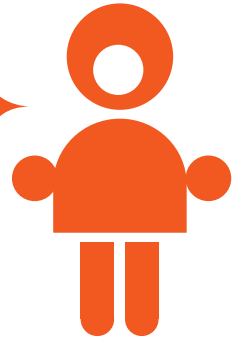
እዞም ዝሰዕቡ ርኣይቶታት ኣየናይ ቋንቋ ወይ ኣየኖት (ቋንቋታት) ተጠቂምካ ንውሉድካ ኣብ ገዛ ክትዛረቦ ከም ኣትደለ ንክትውሰን ኪሕግዮኻ ኣዮም፡፡

ንውሉድካ ብዝጠዓመካ ቋንቋን ኣጸቢቕካ ብኣትክኣሎን ቋንቋ ኣዛርቦ ኢኻ፡፡ ንውሉድካ በዚ ኸኣ ቋንቋ ኣቲ ዝሰፍሐ ኣገለልጻ ቃል ክተርእዮ ትክኣል ኢኻ፡፡ እዚ ኸኣ ንውሉድካ ዳሕራይ ኣብ ሂወቱ መሉእ ኪመሃሮም ንዝክኣል ካልኦት ቋንቋታት ጽኑዕ መሰረት ኪኾኖ ኣይ፡፡

ኣንድሕር ከም ወለዱ መጠን ዝተፈለለዩ ቋንቋታት ጽቡቕ ጌርካ ትዛረብ ኻንካ፡፡ እዚ ንውሉድካ ዓቢ ዋጋ ዘለዎ ኣገዳሲ መጀመርታ ኣይ፡፡ ነፍሲ ወከፍ ወለዱ ብናይ መበቐል ዓዱ/ዳ ቋንቋ ክዛረብ ይግብኡ/ኣ፡፡ እዚ ኸኣ ናይ ክልተ ቋንቋታት ተዛረብቲ መርኣያታት ኣለውዎ ማለት ኣይ፡፡

ኣብ ገዛ በየናይ ቋንቋ ከም ኣትዛረቡ ኣመልኪቱ ኣትገብርዎ ውሳኔ ኣንታይ ከምዝኾነ ብዘየገድሱ፡ ኣቲ ቋንቋ ኣገዳሲ ጉዳይ ግን ውሉድካ ቋንቋ ናይቲ ዓዲ፡፡ ቋንቋ ጀርመን ምምሃሩ ኣይ፡፡ ኣብዚ ብሕታዊነት ንክይሰምዓካ፡ ኣዕሩኽ ከተጥሪ ከምኡውን ጽቡቕ ናይ ትምህርቲ ዕድል ንክትረክብ ጽቡቕ ክኣለት ቋንቋ ጀርመን የድለ ኣይ፡፡ ዋለ ውን ኣብ ገዛ ብኻልእ ቋንቋ ኣንተ ተዛረብካ ውሉድካ ግን ጽቡቕ ገይሩ ቋንቋ ጀርመን ኪመሃር ይክኣል ኣይ፡፡

ናይ ኣደይ ቋንቋ ደሐን እዩ! - ናይ ኣቦይ ቋንቋ ደሐን እዩ!

ትፈልጥ' ዶ ...:

ብናይ መበቆል ዓድኻ ቋንቋ
እንድሕር ኣዛሪብኻዮ ውሉድኻ
ብዝበለጸ ክመሃር ይኽእል' ዶ:

አቶም ክኢላታት አንታይ ይብሉ:

ብሓፈሽኡ: ንናይ ምዝራብ ክኣለት ምምሕያሽ ሓዊሰኻ፣
ጽቡቕ ሰምዒታዊ ምርድዳኦ ዘለዎ ርክብ ኣገዳሲ
መሰረት ኣዩ። ወለዱ ብዝደለይዎ ቋንቋ ኣንተ ኣዛሪብዎ
ኣቲ ቆልዓ ክርድኦ ይኽእል ኣዩ።

ኣቲ ብዝሓሸ መንገዱ ብወለዱ ኣቢሉ ዝዝረብ ቋንቋ
ነቲ ውሉድ ኪመሓለፈሉ ክሉ። ንናይ ቋንቋ ክኣለቱ
ምምሕያሽ ዝለዓለ ይገብር ኣዩ።

ኣቲ ዝበለጸ መሰረት ካልኣይ ቋንቋ ንምምሃር፣ ቋንቋ
ኣደ ጽቡቕ ጌርኻ ምዝራብ ኣዩ። ነፍሲ ወከፍ ቋንቋ ናብ
ውሉድኻ ብዘረባ ጌርና ክነመሓለልፎ እንኽእል ፍልጠት፣
ብዛዕባ ኣዛ ዓለም እዚኣ ሓዙ ኣሉ።

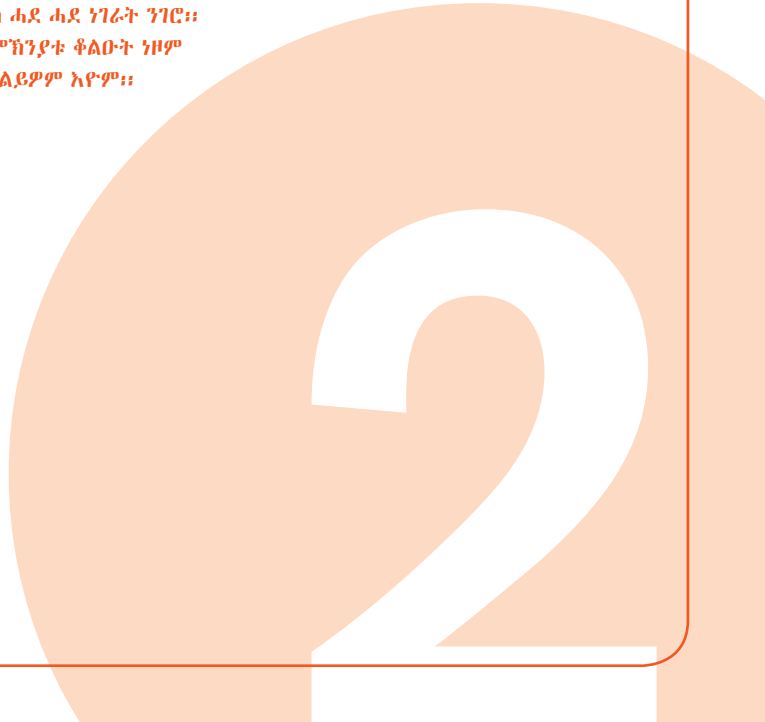
ዕለታዊ ምኽሪታት: ንውሉድኻ እንታይ ክትገብር ከም ኣትኽእል!

ንውሉድኻ ጽቡቕ ጌርኻ ብእትኽእሉ ቋንቋ ኣዛርዎ
ኢኻ።

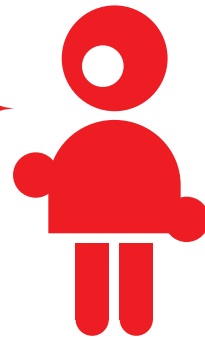
ንውሉድኻ ብዙሕ ኣዛርዎ ከምኡውን ምሰኡ
ንምዝርራብ ኽኣ ግዜ መድብ።

ኣብ ዓድኻ ዝነገሩ ጽውጽዎይት፣ መዝሙራትን
ከምኡውን ናይ ቆልዑት ጸወታታት፣ ብዛዕባኻን
ከምኡውን መበቆል ዓድኻ ሓደ ሓደ ነገራት ንገሮ።
እዚ ኣዝዩ ኣገዳሲ ኣዩ። ምኽንያቱ ቆልዑት ነዞም
መሰረታት እዚኣቶም ይደልይዎም ኣዮም።

ውሉድኻ ካልኣት ቋንቋታት ንምፍለጥ ጸዕሪ ንኽገብር
ኣተባብዓዮ ኢኻ። ጽቡቕ ኣርኢዮ ኹዩ! እንድሕር
ንውሉድኻ ዘረባ ምኽእል፣ ካልኣ ቋንቋ ምምሃር፣
ናትኻ ቋንቋ ምዕባይ ኹን ወይ ንቋንቋ ጀርመን ዘሉኻ
እወንታዊ ኣመለኻኽታ ኣርኢኻዮ፣ እዚ ኣመለኻኽታ
ናብ ውሉድኻ ኪመሓለፍ ኣዩ።

ከምዘለኹዎ ተፋታዊ እየ!

ትፈልጥ' ዶ ...:

ርእሰ ተአማኝነት ንናይ ውሉድካ ናይ ምዘራብ ክእለት ንምዕባይ እቲ ዝበለጸ መሰረት እዩ:

እቶም ክኢላታት እንታይ ይብሉ:

ሓደ ቆልዓ ብሓፈሻ ንዕብየቱ ኾነ ከምኡውን ብፍላይ ኸኣ ምዘራብ ንምክኣል ኣብ ዚወሰዶ ትምህርቲ፣ ፍቕራዊ ሓልዮት ናይ ወለዱ የድልዮ እዩ። እቲ ቆልዓ ርእሰ ተአማኝነቱ ንኸዕበ፣ ከምዘፍቶን ብኻልኡት ሳባት ኸኣ ተቐባልነት ከምዘለዎ ክርእ። ክሰምዖን ክክኣል ኣለዎ። እዚ መረጋገጺ ኸኣ ንዕብየቱ እቲ ቀንዱ መፍትሕ እዩ።

ሓደ ቆልዓ ድክነት' ውን የድልዮ እዩ። ሓደ ሓደ ግዜ' ውን ወለዱ ግዜ ክሰኣኑ ከምዚ ክኣሉ ሕጂ ክሰምዕዎ ከምዘይክኣሉ ዳኡራይ ግን ኣቓልቦ ከምዚ ረክቡን ከምዚ ሰምዕዎን ክርዳኣ ይግባእ። ሓደ ነገር ንምንታይ ከምዚ ግበር ክመሃር ወይ ንምንታይ ኪግበር ከምዘይክኣል ክርዳኣ ይግባእ።

ዕለታዊ ምክሪታት: ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም ኣትክኣል!

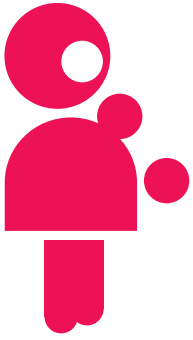
እቲ ዕለታዊ ዝግበር ልማድ ምስ ውሉድካ ሓሳብ ክትለዎዎጥ ከምኡውን ክትዘራረብ ኣጋጣሚታት ቀሪቡልካ ኣሉ። እዚ ኸኣ ካብ መጀመርታ መዓልቲ ናይ ሂወቱ ጀሚርካ ክትገብሮ ትክኣል ኢኻ። ክትገብሮ ውን ይግበእካ እዩ።

እንታይ ትገብር ከምዘለኻ ግለጸሉ። ነቲ ዘውጽኦ ድምጺ መልሲ ሃቦ ከምኡውን ከምዝተሓገሰካ ኣርእዮ።

ውሉድካ ንዘይተወሰነ ግዜ ኣይትንጸጎ። ምክንያቱ እዚ ኸኣ ተጠራጣሪ ይገብሮ እዩ። ዝኣተኻሉ መብጽዓ እንድኡር ኣሉ ግበረሉ።

ንውሉድካ ስምዓዮ፣ ኣዛርቦ ከምኡውን ናእዳኻ ግለጸሉ! ኩነታት ምስ ዝረኣዮም ነገራት ንክዛምድ ግደፎ። ንክዛረብ ፍቐደሉ ከምኡውን ኪዛረብ ክሉ ኣይተቋርጸ።

አብ አእምሮይ ንክልተ ወይ ልዕሊኡ ዝኾኑ ቋንቋታት ዝኸውን ቦታ አሎ!

ትፈልጥ' ዶ ...:

ንሓደ ቆልዓ ክልተ ወይ ልዕሊኡ ዝኾኑ ቋንቋታት እንዳተዛረበ ምዕባይ አይከብድን:

አቶም ክኢላታት እንታይ ይብሉ:

ቆልዑት ክልተ ወይ ልዕሊኡ ቋንቋታት እንዳተዛረቡ ምዕባይ ጸገም የብሉምን - ብሚልዮናት ዝቆጸሩ ቆልዑት፡ መዓልታዊ ብዙሕ ቋንቋታት ኣብ ዝዘረበን ሃገራት አዮም ዝነብሩ። ዕብየት ናይ ሓደ ቆልዓ በዚ ኣይዕገትን አዩ።

ብዙሕ ቋንቋ ዝዛረቡ ቆልዑት ልክዕ ከም ሓደ ቋንቋ ዝዛረቡ ሰባት ይዓብዩ አዮም። እዚ ግን ኪኸውን ዚክእል ብዝተፈለለየ መንገዱ አዩ። ገሊኦም ብንእሽትኦም ምዝራብ ይጅምሩ። ገሊኦም ጸኒሖም ይጅምሩ። ገሊኦም ብዙሕ ተዛረብቲ ይኾኑ። ገሊኦም ኸአ ቁሩብ ተዛረብቲ ይኾኑ።

ኣብ ቆልዓ ዘሉ ናይ ምዝራብ ዕብየት ንጡፍ አዩ። ኹሉ ግዜ ሓድሽ ነገር ከጋጥሞ ከሉ ቀልጠፉ ይመሃር ሸው ኸአ ምስቲ አቐዲሙ ዝፈልጦ የወሃሀዶ። እቲ ምትሕውዋስ ናይ ዝተፈለለየ ቋንቋታት አምበኣር ምስዚ ዕብየት ዝተኣሳሰረ አዩ።

ፍሉይ ኣቆልዖ ወይ ምምኻር ሓኪም ኾነ ከምኡውን ክኢላ ዘድሊ ኣቲ ቆልዓ ዕብየት ክርኢ ኣንተ ዘይክኢሉ ወይ ምዝራብ ጠጠው ኣንተ ኣቢሉ ጥራሕ አዩ። ቆልዑት ሓደ ቋንቋ ኣንተ ኹይኖም ዝዛረቡ፡ ብኹሉም ቋንቋታት ፍሉይ ሓገዝ የድልዮም ማለት አዩ። እዚ ኸአ ወለዲ ብዝተፈለለየ መንገዲታት ዕዉት ምእንቲ ኪኸውን ሓገዝ ክገብሩሉ ይክእሉ።

ዕለታዊ ምክሪታት፡ ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም ኣትክእል!

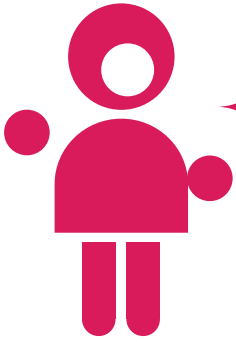
ወሉድካ ኣተዕብዮ ብናይ ቋንቋ ኣደ ናትካ ጌርካ አዩ ኢልና ንሕሰብ፡ ንኣብነት፡ ቱርኪኛ፡ ቋንቋ ናይ ቦዝኒያ፡ ክርኦሺያ፡ ሰርቢያ፡ ኩርድ፡ ሩሰያ፡ ሰጻኛ...። ከምኡውን ኣብ ጎረባብትኻ ዝዘረብ ቋንቋ፡ ቋንቋ ጀርመን አዩ ኢልና ንውሰድ።

ንውሉድካ ብቋንቋኻ ጌርካ ኣዛርዐ ። ምስ ቋንቋ ጀርመን ጌርም ዝዛረቡ ጎረባብትኻ ርክብ መሰርት። ወሉድካ ቋንቋ ጀርመን ጌርም ዝዛረቡ ኣዕሩኽ ንኸጥሪ ኣተባብዓዮ ። ንውሉድካ ናብ ጉጅለ ጸወታ ወይ ናብ ቤት ትምህርቲ ህጻናት ሰደዶ። እዚ ኸአ ዕብየቱ የቐልጥፎ። እቲ ብቐልጠፍ ቋንቋ ጀርመን ምስ ዝዛረቡ ቆልዑት ርክብ ዝገበረ፡ ካልኣይ ቋንቋ ምምሃር ዝቐልጠፊን ዝቐለለን ይኾነሉ።

ክልቲኹም ወለዲ ጽቡቕ ጌርኩም ክልተ ቋንቋ ትዛረቡ' ዶ። በዚ መንገዲ ኣቲ ቆልዓ ናይ “ኣደ ቋንቋ” ከምኡውን ናይ “አቦ ቋንቋ” ናይ ምምሃር ተክእሎ ኣለዎ ማለት አዩ። ግልጹ ዝኾኑ ናይ ኣዘራርባ ሕጊ ክትጥቀም ኮለኻ ጥንቃቄ ውሰድ። እዚ ኸአ ብፍላይ ንናእሸቱ ቆልዑት ኣገዳሲ አዩ። ኣደ ናታ ናይ “ኣደ ቋንቋ” ትዛረብ ከምኡውን ኣቦ ናቲ ናይ “አቦ ቋንቋ” ይዛረብ። እዚ ኸአ ኣቶም ቋንቋታት ነፍሲ ወከፎም ነቲ ቆልዓ ምስ ዝተፈለለየ ውልቀ -ሰባት ንኪራኹብ የክእልዎ። ከምኡውን ነቶም ቋንቋታት ፈለልዮ ንክርድኦም ይሕግዞ።

(ኣየናይ ቋንቋ ንምጥቃም ከምትመርጽ ውን በዞም ዝሰዕቡ ኩነታት ተደረኺኻ ክትመርጽ ትክእል፡ ኣብ ዕለታዊ ኩነታት ነቲ ሓደ ቋንቋ ክትመርጽ ትክእል፡ ብተወሳኺ ኣብ ግዜ መግቢ ወይ ዕዮ ገዛ ኣብ ኣትሰርሓሉ ኣዎን ወይ ናይ “ደሓን ሕደር ጽውጽዎይ” ኣብ ኣተዕልለሉ ኣዎን ኸአ ኣቲ ሓደ ቋንቋ ክትመርጽ ትክእል። እዚ ኸአ “ናይ ቋንቋ ደሴታት ምፍጣር ይበሃል” ።)

ውሉድካ ሓደ፡ ክልተ ወይ ሰለስተ ቋንቋታት ኪዛረብ ኣንተ ደሊኻዮ፡ ብዙሕ ግዜ ከተዛርቡ፡ ክትሰምዖ ኮለኻ ዕጉስ ክትከውን ከምኡውን ክትንእይ ይግባእ!

አዛርበኒ ከምኡውን ስምዓን!

ትፈልጥ' ዩ ...:

ጽቡቅ ናይ ምስማዕ ክእለት ዘለዎም ቆልዑት ጥራይ ድዮም ጽቡቅ ጌርካ ምዝራብ ክመሃሩ ዝክእሉ፡ ሓደ ቆልዓ ንግው ዝበሉ ድምጺታት ቅልጡፍ መልሲ ኪህቡ ከሎ ኣድሂብካሉ ትፈልጥ' ዩ:

እቶም ክኢላታት እንታይ ይብሉ:

ጽቡቅ ናይ ምስማዕ ክእለት ጽቡቅ ጌርካ ንምዝራብ ዘክእል ሓደ ኩነታት እዩ። ሓደ ጥዑይ ህጻን ድከራ ሹዳሽተ ኣዋርሕ እንዳተኾላተፈ እንዳወሰኑ ይዛረቡ፡ ድምጺታት የውጽኦ ከምኡውን ንበይኑ “ይዛረቡ”፡ ከምዚ እንተዘይ ጌሩ ግን ናይ ምስማዕ ክእለቱ ክምርመር ይግባእ።

ቆልዑት ዋላ ትሑት ናይ ምስማዕ ክእለት ዘለዎም ኣብ ቀዳሞት ኣዋርሖም ድምጺ የውጽኦ፡ ድከራኡ ጸኒሑ ግን እንዳቐንሰ ይመጽእ።

ብዝተወሰነ መጠን ዓው ብዝበለ ድምጺ ምዝራብ ናይ ሓደ ዕሸል ኣቓልዮ የለዕሎ እዩ። እዚ ኸኣ ወላ ኣብ ቀዳሞት ናይ ንእስነቱ ዕድመ ዝርከብ ይኹን ናይ መጀመርያ ሰሓቐ የለዕሎ እዩ።

ዕለታዊ ምክሪታት:

ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም ኣትክእል!

ንውሉድካ ብፍላይ ድከራ ሸዳሽተ ወርሑ ብጥንቃቄ ተዓዘዮ ኢኻ። ንድምጺታት መልሲ ይህብ' ዩ፡ እንተ ጸዊዕካዮ ክሳዱ ኣዘሩ ይርእ' ዩ።

ናይ መዚቃ ሳንዳቓት ከምኡውን ኮሻሻሻሻ ዝብል ድምጺታት ንሓደ ቆልዓ ብፍላይ ኣቓልዮኡ ንምስሓብ ምቐዳት ኣዮም።

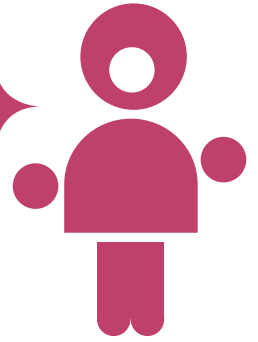
ጽቡቅ ናይ ምስማዕ ክእለት ከም ዘለዎ ንምፍላጥ መብዛከትኡ ግዜ ምስ ውሉድካ ክትዛረብ ኮለኻ መብዛከትኡ ግዜ ኣሰኻ ተዛረብ ኢኻ።

እቲ ውሉድካ ዘውጽኦ ድምጺታትን ተኾላቲፍ ዝዛረቦን ቅድሓዮ ። እንታይ ትገብር ከምዘለኻ' ወን ነቲ ንእሸተይ ቆልዓ ንገር። መዝሙራትን ግጥሚታትን ብኹሎም ቆልዑት ኣዝዮም ተፈተውቲ ኣዮም።

ዝኾነ ናይ እዝኒ ሕግም እንተ ኣጋጠሙ ነቲ ህጻን ወይ ውሉድካ ከም ዝርእ ግበር፡ ከምኡውን ኣብቲ ሕብረተ ሰብ ናብ ዘሎ ቤት ጽሕፈት ናይ ወለዲ ኣግኻሪ ወይ ናብ ሓኪምካ ኸድ።

5

ባዕሊይ ክገብር እየ!

ትፈልጥ' ዶ ...:

ምዝራብ ብኹሎም ናይ ስምዒት ህዋሳት እዩ ዝመሃር፤ ምስማዕ ጥራይ ኣይኮነን እቲ ኣድላዩ ነገር ከም መድህሳስ፤ ምርእይ፤ ብተግባር ምርእይ፤ ምትሓዝ፤ ...

እቶም ክኢሊታት እንታይ ይብሉ፡

ምስማዕ፡ ምርእይ፡ ምድህሳስ፡ ምንቅስቃስ፡ ምጭባጥ፡ ምንቅስቃሳት ምስትብሃል፡ ብዛዕባ ስሕበት ብተግባር ምርዳእን ካልኦትን ንሓደ ቆልዓ ንኪፈልጥን ንኪርዳእን ክሕግዝዎ ይክእሉ እዮም። እዚ ኸኣ ስምዒታዊ፡ ኣእምሮአዊን ማሕበራዊ ክኢሊታቱን ከምኡውን ናይ ምዝራብ ክኢሊቱን ንክሰቡ ይሕግዮ።

ውሉድካ ነገራት ብኢዱ ክሕዝ ከሎ እንታይ እዩ “ልመጽ” ወይ “ሓርፋፍ” ይርድኦ እዩ። መግቢ ክጥዕም ኸሎ ኸኣ ኣየናይ “ምቁር” ከምኡውን “መጺጽ” ኣየናይ ከምዘኾነ ይመሃር። ኪንፋሎኽ ኪጅምር ከሎ ኸኣ ኩርንዓትን ጫፋትን ኣየኖት ከምዚ ኮኑ ይመሃር። በዚ መንገዱ ምስ ቃላት ዝተተሓሓዙ ኣእምሮአዊ ርድኢታቱ ኪሃንጽ ይክእል።

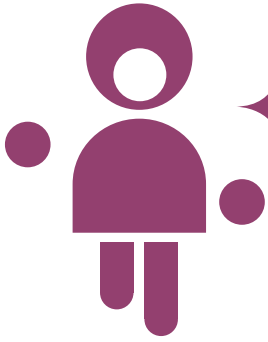
ዕለታዊ ምክሪታት፡ ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም እትክእል!

ውሉድካ ኣብ ኣእዳውካ ሓዘካ ሕቕፎ ከምኡውን ምሕጻፍ ደስ ከምዚብሎ ግበር።

ውሉድካ ሓደ ሓደ ነገራት ንኪጭብጥ፡ ብኢዱ ሓዘ ንክፍንዎ ፍቐደሉ! ብኣፋ ንኪነክሶ ዝኾነ ነገር ሃዖ! ኹሉ ብዝተክእለ መጠን ባዕሉ ፈቲኑ ንክርድኦ ሕደጎ!

ቁሩብ ምስ ዓበዮ ኸኣ፡ ብዙሓት ምንቅስቃሳት ባዕሉ ንክገብር ሕደጎ፡ ኣብ ገዛ ፉሒግ ኢሉ ክኸይድ፡ ኣብቲ መጻወቲ ባይታ ወይ ኣብቲ ጀርዲን፡ ብእግሩ ኪኸይድ፡ ብሓመድ ወይ ብማይ ኪጻወት፡ ዓው ኢሉ ኪጽውዕ ከምኡውን ክደርፍ፡ መግቢ ኣብ ምክሻን ኪሕግዮ፡ ጠረጴዛ ክዳሉ፡ ኣብቲ ጀርዲን ኪኹዑት፡ ኪተክል ባዕሉ ሕደጎ። እዚ ኸኣ ነቲ ቆልዓ ብንኣሸትኦ ነብሶ ክኢሉ ንክሰርሕን ጸኒሑ ኸኣ ትምህርቲ ቀለል ከምዘኾነሉ ይገብር እዩ።

ካብቲ እትሓሰቦ ንላዕሊ ክሰርሕ ይኽእል እየ!

ትፈልጥ' ዩ ...:

ኣብ መንጎ ምንቅስቃስ፣ ጸወታ፣ ጥዑይ ኣመጋግባ፣ ድምጺ ናይ ስኒ ዘይብሎም ምንጋጋታት ከምኡውን ምዕባይ ክእለት ዘረባ ቆሎዓን ርክብ ኣሎ።

እቶም ክኢላታት እንታይ ይብሉ፡

ቆልዑት ጸወታን ምንቅስቃሳትን ኪገብሩ ይደልዩ እዮም። ናይ ምዝራብ ክእለቱ ንኸዕቦ፣ እቲ ቆልዑ ብዙሕ ምልምማዳት ኪገብር ኣለዎ። ንኪኸይድ፣ ንኪጎዩ፣ ንኪዘልል፣ ንኪሰዕስዕ፣... ምዝራብን ምንቅስቃስን ውን ምስ እዚኣቶም ተጠቓሊሎም ኪፍቀድሉ ይግባእ።

ናይ ቆልዑ ምንቅስቃሳት ብፍላይ ጽቡቕ ናይ ኣጻብዕቲ ምንቅስቃስ፣ ምስ ጸወታ ብትኽክል እንተ ጌሩ፣ ናይ ኣፍን መልሓስን ምንቅስቃሳት 'ውን ትኽክል ይኾኑ።

እቲ ቆልዑ ምእንቲ ጽቡቕ ጌሩ ኪዛረብ ኣስናኑ ብትኽክል ኪሰርዑ ይግባእ። ንጹር ኣዘራርባን ኣጻሓሕፋን ክፍሊ ጽቡቕ ክእለት ናይ ቋንቋ እዩ።

ዕለታዊ ምኽሪታት፡

ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም እትኽእል!

ውሉድካ ሕጽር ዝበሉ መንደቓት ተደጊፉ ኪኸይድ ሕደጎ፣ ብኣጻብዕቲ ኪምገብ፣ ስትሮው ጌሩ ክሰቲ፣ ኩዕሶ ነፊሑ ክጻወት፣... ብዙሕ ግዜ ናብ መጻወቲ ቦታ ኪኸይድ ከምኡውን ናብ ተፈጥሮአዊ ቦታ ኪኸይድ ሕደጎ። ሓደ ሓደ ነገራት ምስ ውሉድካ ብሓባር ስርሓዮም፣ መቐሰ' ውን ብኢዱ ኪሕዝ ግደ። እዚ ኸኣ ምስኡ ስለዘለኻ ዝኾነ ዝኸፍኣ ሓደጋ ከብጽሕ ኣይክእልን። እዚ ኸኣ ነቲ ቆልዑ ምንቅስቃሳት ብትኽክል ንኪመሃር ከምኡውን ኣተሓሳስብኡ ከምዘዕቢ ይገብሮ።

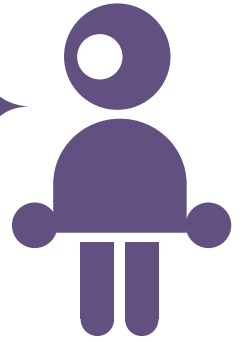
እቶም ኣስናኑ ትኽ ኢሎም ይዓብዩ ከምዘለዉ ኣጻሪ ። ውሉድካ ክሳብ ወዲ ሰለስተ ዓመት ዝኸውን ባምቡላ ኪጠቡ ግደ።

ጥዑይ ኣመጋግባን ከምኡውን ኣብ መንጎ ኣስናኑ ዝሕይኾም ነገራት ምሃቡ ኣድላዩ እዩ። .

ውሉድካ ሸኮራዊ መስተታት ኪሰቲ ዮብሉን። ንኸምዚኣቶም ዓይነታት መስተ ኪጥቀም ኣይትፍቀድሉ!

ምሳይ ትጻወት ዲኻ።

ትፈልጥ' ዶ ...።

ኣብ ነፍሲ ወከፍ መዓልቲ ብሓባር ምጽዋት ከምኡውን ብሓንሳብ ምዝራብ፣ ኣብቲ ናይቲ ቆልዓ ናይ ምዝራብ ክኣለት ንምምዕባል ዝግበር ዓብይ ለውጢ ከምጽእ ይኽእል።

እቶም ክኣሉታት እንታይ ይብሉ።

ንውሉድካ ብጻወታ ኾነ ብዘረባ ብዝሓዘነሉ መጠን፣ ናይቲ ቆልዓ ኣእምሮ ውን ዝተፈለለየ ቅርጽታትን መርበባትን ይፈጥር እዩ። እዞም ቅርጽታትን መርበባትን ኣብቲ ናይቲ ቆልዓ ናይ ምዝራብ ክኣለት ኾነ ዳኡራይ ኣብ ቤት ትምህርቲ ኪመሃር ከሉ ኣድለይቲ ነገራት እዮም።

ብሓደ ወይ ካብኡ ንለዕሊ ብዝኾኑ ቋንቋታት ብተደጋጋሚ ምስምዑ ወይ ምዝራቡ ነቲ ቆልዓ ናይ ነፍሲ ወከፍ ቋንቋ ሕገ ንኪፈልጥ ይኽእሉ እዮም። እቲ ቆልዓ ቃላት፣ ሰዋሰው ከምኡውን ምስ ካልኦት ሰባት ብትኽክል ምዝራብ ይመሃር። እዚ ኸኣ ብቐጻሊ ነቲ ትምህርቲ ናይ ነፍሲ ወከፍ ቋንቋ “ክምገቦ” ዮድልዮ ከምኡውን ብዝተኸኣለ መጠን ኪሰምዕን ኪዛረብን ዮድልዮ።

ዕለታዊ ምኽሪታት፡ ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም እትኽእል!

እቀማምጣኻ ማዕረ ፊት ንፊት ዓይኒ ናይ ውሉድካ ይኾን። ብቐጥታ ኣዛርዑ - እንተወሓደ ኣብ ነፍሲ ወከፍ መዓልቲ ንርብዒ ሰዓት ኣዛርዑ!

ብዛዕባ ዕለታዊ ምንቅስቃሳት ኣዛርዑ - ንኣብነት ጫምኡ ከተወጽኡሉ ኮለኻ ወይ ጃኪቲ፣ ሻሂ ክትሀሶ ኮለኻ፣ ናብ ዓራት ኪኸይድ ከሉ። መምርሒታትን ትኣዛዛትን ምሃብ ጥራሕ እኹላት ኣይኮኑን!

ጽቡቕ ክኣለትን ናይ ቃላት ፍልጠትን ምእንቲ ከማዕብል ዝተፈለለየ ኣገለልጻ ተጠቐም። (ንኣብነት ሓደ ነገር ንምግለጽ ዝተፈለለየ ቃላት ተጠቐም፡ ውቁብ፡ መልክዕኛ፡ ጽቡቕ ...)

ግጥሚታትን መዝሙራትን ኣብ ኩሉ ክባቢ ዕድመ ንዝርከቡ ህጻናት ናይ ቃላት ምፍላጥ ክኣለቶም ንምምሕያሽ ጽቡቕ ምንጨታት እዮም። ኣብ ግዜ ቁልዕነትካ ዝነበሩ ግጥሚታትን መዝሙራትን ክትዝክር እንተ ዘይክኣልካ፣ ንውሉድካ ወይ ናይ ቀደም መሓዮትካ ሕተት ወይ ካብ መጻሕፍቲ ተወክሰ። ወይ ኸኣ ናይ ባዕልኻ ግጥሚታትን ጽውጽዎቶትን ግበር።

አን ጥራሕ ክዛረብ!

ትፈልጥ' ዶ ...:

ሐደ ሰብ ቆልዓ ኪዛረብ ከሎ ብቐጸሊ ክእርሞ ወይ እቲ ዝበሎ ንኪደግሞ ኪገብር የብሉን:

እቶም ክኢላታት እንታይ ይብሉ:

መእረምታ ምሃብ ንምዝራብ ዘለዎ ድሊት ከምዚቕንሱ ይገብር:: እቲ ዝበለጸ ውጽኢታዊ መንገዱ “ምድግጋም ምእራም” እዩ::

ኹሉ ግዜ ቆልዑት ኪገብርዎ ዝክእሉ ነገር ብምልኡ ኣየርእዩን እዮም:: ብዙሕ ግዜ ብዙሕ ነገር ተረዲኦም እንተኾነ እቲ ዝዛረብዎ ቁሩብ እዩ:: ልክዕ ከም ዘርኢ ንምዕባይ ግዜ የድልዮም እዩ::

ቆልዑት ክልተ ቋንቋ እንዳተዛረቡ እንተ ዓብዮም: እቲ ሐደ ቋንቋ ዝዛረቡሉ ተክእሎ ካብቲ ሐደ ቋንቋ ዝሓሸ ኪኸውን ይክእል እዩ:: እዚ ክኣ ዳሕራይ ኣብ ኩነታት ኣድላይነት ናይቲ ቋንቋ ተሞርኪዞ ኪቐየር ይክእል እዩ:: ንኣብነት ክልተ ቋንቋ ዝዛረቡ ቆልዑት ናብ ናይ ጀርመን ቋንቋ ዝዛረቡ ቆልዑት ዝመሃርሉ ቤት ትምህርቲ ሕጻናት ከምኡውን ናብ ቋንቋ ጀርመን ዝዛረቡ ኣዕሩኽቶም ኪኸዱ ከለዉ ንዓኣቶም ዘገድሱዎም ንዓቶም ሰለዝኾኑ እቲ ናይ ኣደ ቋንቋኦም ቁሩብ ግድፍ ክብልዎ ይክእሉ ::

ዕለታዊ ምክሪታት: ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም እትክእል!

ውሉድካ ሐደ ነገር ብጌጋ እንተ ጸዊዑ: ከይተገደሰካ ኣቕልል ኣቢልካ ነቲ ቃል ደግሞ ወይ ብትክክል ጸውዓዮ:: እቲ ቆልዓ ደድሕራካ ነቲ ቃል ደጋጊሙ ከምዚጽዎዎ ኣይትግበር::

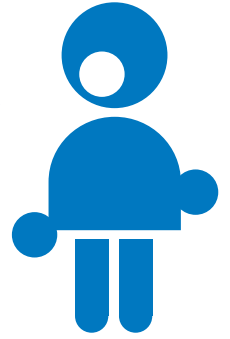
ነቲ ቆልዓ ሐደሰቲ ቃላት ዘይፈልጦም ብቐጥታ ኪጥቀም ድፍኢት ኣይትግበረሉ ኢኻ::

ትዕግስተኛ ኹን! ወላ እቲ ውሉድ በቲ ሐደ ቋንቋ እንተመለሰልካ እሰኻ ግን ቋንቋኻ ኣዛርዮ:: ውሉድካ ብክልተ ቋንቋታት እንዳተዛረብ እንተ ዓብዩ: ንገለ ቁሩብ ዝተወሰነ ግዜ ነቲ ሐደ ቋንቋ ክይጥቀሙ ይክእል::

ውሉድካ ብኸምዚ ዓይነት ደረጃ እንተደኣ ኹይኑ ዚሓልፍ: ዝኾነ ድፍኢት ኣይትግበረሉ - ኣቕልል ኣቢልካ ንክልቲኦም ቋንቋታት ብንጥፈት ኪጥቀሙዎ ዘክእሉ ኣጋጣሚታት ጥራሕ ክፈተሉ:: እዚ ትክክለኛ ክትገብረሉ እትክእል መንገዱ እዩ::

ነቲ ጽውጽ-ጽዋይ ምንባብ ሎሚ መዓልቲ ትቕጽል ዲኻ።

ትፈልጥ' ዶ ...:

ዓው ኢልካ ምንባብ ከምኡውን ብዛዕባኡ ምዝርፊብ ክኣለት ኣዘራርባ ናይቲ ቆልዓ ንምዕባይ ከምኡውን ውሉድካ ንቤት ትምህርቲ ንምድለው ብጣዕሚ ኣገደስቲ መንገዲታት ኣዮም።

ኣቶም ክኣሉታት ኣንታይ ይብሉ።

ሰነ ፍልጠታዊ መጽናዕቲታት፡ ዓው ኢልካ ምንባብ ኣብቲ ቀዳማይ ዓመት ናይቲ ውሉድ ነቲ ናይ ቋንቋኡ ክኣለት ኣብ ምምሕያሽ ኣወንታዊ ጽልዋ ከምዘኸድሩ የርእይ።

ዓው ኢልካ ምንባብ ከምኡውን ጽውጽ-ጽዋይ ምንጋሩ ናይቲ ቆልዓ ናይ ቃላት ፍልጠት የዕብዮ ኣይ። ንምንባብ ኾነ ንምጽሓፍ ወይ ንክልቲኡ ጽቡቕ መሰረት ክትፈጥረሉ ትክክል ኢኻ። ምክንያቱ እቲ ዝተጻሕፈ ፊደል ምናልባት ካብቲ ዝዘረብ ቋንቋ ኪፈለግ ስለዝክክል፡ እቲ ዓው ኢልካ ምንባብ ነቲ ቆልዓ ነቲ ናይ ጽሑፍ ቋንቋ ኪምህር ኣይ።

ጽውጽ-ጽዋይት ዝሰምዑ ቆልዑት ናብ ቤት ትምህርቲ ምስ ከዱ ንክልኡት፡ ኪጠቕሙም ዝክክል ነገራት ካብቲ ጽውጽ-ጽዋይ ኣልዒሎም ይነግርዎም። ንኣብነት፡ ምስጣዕ ይመሃሩ፡ ኣብ ነገራት ምቱኳር ከምኡውን ናይ ምዝካር ክኣለቶም የዕብዮ፡ ሓደሾቲ ቃላት ይመሃሩ፡ ሓደሾቲ ዓይነታት ናይ መሉእ-ሓሳባትን ካልኦት ነገራትን ይመሃሩ።

ዕለታዊ ምክሪታት፡ ንውሉድካ ኣንታይ ክትገብር ከም ኣትክኣል!

በቲ/በቶም ቋንቋ/ታት ኣብ ገዛ ኣትዛረበሎም ጌርካ ኹሉ ግዜ ንውሉድካ ካብ ሰኣሊታትን ናይ ጽውጽ-ጽዋይት መጻሕፍትን ኣንብቡሉ ኢኻ።

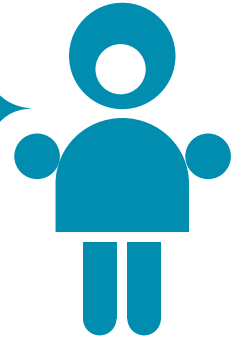
ካብ ብዙሓት ቤተ መጻሕፍቲ ብዝተፈለለዩ ቋንቋታት ዝተጻሕፉ መጻሕፍቲ ክትልቃሕ ትክክል ኢኻ። ኣብቲ ኣትነብረሉ ኽባቢ ዘሉ ቤተ መጻሕፍቲ ዝኾኑ ብቋንቋ ዓድኻ ዝተጽሓፉ መጻሕፍቲ ኣንተ ኣለዉ ኾይኖም ሕተት።

ቆልዑት ጽምብል ይፈትው ኣዮም! ሞላ ውሉድካ ይፈቱ ኣዩ! ኣቶም ናይ ደሓን ሕደር ጽውጽ-ጽዋይት' ውን ጽምብል ኪኾኑ ይክኣሉ ኣዮም። ቆልዑት ሓደ ዓይነት ጽውጽ-ጽዋይ ኹሉ ግዜ ኣንዳደጋገሙ ክሳዕ ብልዎም ዘጽንዕዎ ክሰምዑ ይደልዩ ኣዮም። ንውሉድካ ነቲ ጽውጽ-ጽዋይ ደገሙ ባዕሉ ንክዛረቦ ኣበራትዓዮ፡ ንኣብነት፡ ሕቶታት ዘለዓዕሉ ብምሕታት ከተበራታትዎ ትክክል ኢኻ።

ሞላ' ኳ ክኣለት ናይ ቋንቋ ጀርመን ኣዘራርባኻ ጽቡቕ ኣንተዘይኮነ፡ ብጃንጃ ጀርመን ዝተዳለዉ ብስኣሊ ዝተደገፉ መጻሕፍቲታት ከተንብብ ትክክል ኢኻ።

ዓበይቲ ወለድን ካልኦት ኣምነት ዝግበረሎም ሰባት' ውን ንፉዓት ሰማዕትን፡ ንፉዓት ጽውጽ-ጽዋይ ነገርትን ኣዮም።

ቴሌቪዥን ክትርኢይ ትደሊ ፡ ኣይደልን፡ የቐንየለይ! ካብ ኩሉ ብዝሓሽ ደስ ዝብለኒ ኣደይን ኣቦይን ምሳይ ኪጸወቱ ከለዉ እዩ!

ትፊልጥ' ዶ ...:

ቆልዑት ብዝበለጸ ዝመሃሩ ምስ
ካልኣት ሰባት ኪጸወቱ ከለዉ
እምበር በይኖም ምስ ኮምፒውተር
ክኾኑ ከለዉ ወይ ቴሌቪዥን
ክርእዩ ከለዉ ኣይኮነን:

እቶም ክኢላታት እንታይ ይብሉ:

ምዝራብ ምምሃር ማለት፡ ቆልዑት ነቶም ዝዘረቡ
ድምጺታት ኪሰምዑ ኣለዎም ጥራሕ ማለት ኣይኮነን፡
ብተወሳኺ ውን ትርጉማት ምፍለጥ ማለት እዩ፡
እንታይ ይበሃል ከምዘሉ ኪርድኩ ይግባእ።

ቆልዑት ኪመሃሩ ዝክእሉ ብቐጥታ ርክብ ካብ ዘለዎም
ሰባት እዮም፡ ንኣብነት፡ ካብ ወለዲ፡ ካብ ኣዝማድ
ወይ ዳሕሬይ ጸኒሖም ኸኣ ካብ ኣዕሩኽቶም እዩ።

ጽቡቕ ናይ ቆልዑት ፊልማት ምስ ወለዲ እንተ
ርእዮም ጠቐምቲ እዮም። ቴሌቪዥን ምርኣይ ወይ ናይ
ኮምፒውተር ጸወታታት ንሰዓታት ምጽዋት ቆልዑት
ይጎድእ እዩ፡ ዳርጋ ዋለ ሓደ ኸኣ ትምህርቲ ኣይረኽቡን
እዮም።

ዕለታዊ ምክሪታት ፡ ንውሉድካ እንታይ ክትገብር ከም ኣትክእል!

ኣብቲ ዕለታዊ ምንቅስቃስ ውሉድካ ንኺሳተፍ
ፍቐደሉ።

ሓደሽቲ ቃላት ንኺርዳእ ዕድል ሃቦ። መግቢ ንምክሻን
ወይ ንምስንኳት ክሕግዝ፡ ምስ ማይ ኪጸወት፡ ምስ
ሓዳን እምኒን ወይ ብጭታ ዝተፈለለየ ቅርጺታት
ከውጽኦ፡ ካልኣትን፡ እዚኣቶም ካብ ተሌቪዥን ምርኣይ
ንለዕሊ ብዝሓሸ ነቲ ቆልዑ ኪጠቕምዎ ዝክእሉ
መንገዲታት እዮም።

ውሉድካ ቴሌቪዥን ይርእ. እንተ ኣሎ ኾይኑ፡ ፊልም
ክትመርጸሉ ከምኡውን ብዛዕባ ኦቲ ዝርእ ዘሉ
ተግባር ከተዕልሉ ይግባእ። ሸቡ ኣቲ ቆልዑ ብዝሓሸ
መንገዲ ይርድኦ ከምኡውን ካልኣት ሓደሽቲ ቃላት
ክመሃር እዩ።

ካብ ቤተ መጻሕፍቲታት ብዙሓት ጽቡቕ ጸወታታት
ዝሓዙ ክትልቃሕ ትክእል ኢኻ። እዚ ኸኣ ብማእከላይ
ዝኾነ ወጻኢ ለውጢታት ከተምጽኡን፡ ሓደሽቲ
መለዓሊታት ውን ከተቕርቡሉ የክእለኩም እዩ።

ምስ ካልኡት ቆልዑት ክኸውን እደሊ እየ!

ትፈልጥ' ዶ ...:

ቆልዑት ጽቡቕ ጌሮም ቋንቋ ጀርመን ኪመሃሩ እንተኾይኖም፣ ካብ ንኡስነቶም ጀሚሮም ቋንቋ ጀርመን ዝዛረቡ ኣዕሩኽ ከጥርዩ ኣለዎም ወይ ኸኣ ናብ ጉጅለ ጸወታ ኪኸዱ ከምኡውን ናብ ቤት ትምህርቲ ህጻናት ኪኸዱ ኣለዎም።

አቶም ክኢላታት አንታይ ይብሉ:

ጽቡቕ ክኢላት ቋንቋ ጀርመን ንውሉድካ ኣድላዩ ነገር እዩ። እዚ ኸኣ ኣብ ሂወቱ የድልዮ፣ ኣብ ቤት ትምህርቲ ዘለዎ ድሕነት ከምኡውን ሰራሕ ንምርካብ የድልዮ እዩ።

ውሉድካ ጽቡቕ ጌሩ ቋንቋ ጀርመን ንኪመሃር፣ ነቲ ቋንቋ ንኪሰምዕን ንኪዛረብን ከምኡውን ጽቡቕ ጌሩ ንኪለዓዓል ዝተፈላለዩ ተክኢላታት የድልይዎ እዮም። ነዚ ኸኣ ቋንቋ ጀርመን ጽቡቕ ጌሮም ዝዛረቡ ኣዕሩኽ ብጣዕሚ ጽቡቕት መለዓዓልቲ እዮም።

ዝገብርዎ ሰሩዕ ምዱብ ተሳትፎ ኣብ ጉጅለ ጸወታ ወይ ቤት ትምህርቲ ህጻናት ካብ ሳልሳይ ዓመቶም ጀሚሩ ነቲ ዝዛረቦ ቋንቋ ጀርመን የጠናኽሮ ከምኡውን ንቤት ትምህርቲ ጽቡቕ ጌሩ ከምዝዳለው ይገብሮ እዩ። ዋለ'ኳ ቋንቋ ጀርመን ኣብ ገዛኻ ኣይትዛረብ፣ ውሉድካ ግን ከምዞም ዝተጠቐሱ ዘበሉ ተክኢላታት ኣንድሕር እንተ ኣለውዎ ኪመሃር ይክኣል እዩ።

ዕለታዊ ምክሪታት:

ንውሉድካ አንታይ ክትገብር ከም ኣትክእል!

ውሉድካ ናብ ኣዕሩኽቱ ምብጻሓት ኪገብር ኣበረታትዓዮ ወይ ናብ ገዛኻ ንኪዕድግም ኣበረታትዓዮ ኢኻ። ብልምዲ፣ ቆልዑት ኣብ ዕለታዊ ሂወቶም ኪጥቁምሉ ዘድልዮም ቋንቋ ብጣዕሚ ቀልጢፎም እዮም ዝመሃርዎ።

ንውሉድካ ካብ ክልተን ፈረቓን ክሳዕ ሰለስተ ዝዕድሚኡ ምስኮን ኣብቲ ጉጅለ ጸወታ ኣመዝገቦ ኢኻ። ኣብዚ ክባቢ ዕድመ ዝርከቡ መብዛሕተኦም ቆልዑት ሓደሽቲ ኣዕሩኽ ንምጥራይ ኣቶኹሮም ምርኣይ ኾነ ከምኡውን ኣብ ጸወታትን ንጥፈታትን ምስ ካልኡት ቆልዑት ኮይኖም ንምስታፍ ኣኹላት እዮም።

ምናልባት ንሰራሕ ወይ ንትምህርቲ እንተ ኣድልዩ፣ ኣብቲ ናይ ነርሰሪ መዓልቲ ኣቐዲምካ ኣቴንዳንስ ንክዳለው ኪምከር ይክኣል እዩ።

እቲ ኣብ ገዛ ኣትዛረቦ ቋንቋ ካብ ቋንቋ ጀርመን ወጻኢ እንተ ኾይኑ፣ ነቲ ቆልዓ ምስ ኪጠቐምዎ ዝክኣሉ ሓደሽቲ ቃላትን ኣገለልጻታትን ብጸወታ መልክዕ ጌርካ ብምፍለጥ ከተዳልዎ ትክኣል። ድሌት ናይቲ ቆልዓ ነኸተለዓዕሉ ፈትን ኢኻ።

ብዙሕ ቋንቋታት ምክኣል ከመይ ኣድልዩን ደስ ዘበልን ከምዝኾነ ከምዝርዳኦ ግበር ኢኻ።

**ከነተኩረሎም
እንደሌ ነገራት ...**

ቋንቋታት እንተ ዘይኩስኩሰናዮም ይርሰዑ። ነዚ ንምክልኻል ኸኣ ነቲ ቋንቋ ክንኩሰኩሶን ክንጥቀመሉን ይግባእ እዩ።

ውሉድካ ናብ ቤት ትምህርቲ ህጻናት ዳከራይ ኸኣ ናብ ቤት ትምህርቲ ዝኸይድ እንተ ኾይኑ ቋንቋ ጀርመን ምፍላጡ ኣገዳሲ ነገር እዩ። ነዚ ኸኣ ሓገዝካን መበራትዒን የድልዮ እዩ። ግን ኸኣ ቋንቋኻ ወይ ቋንቋ ቤተ ሰብካ ምጥቃምካ ከይትርሰዕ ኢኻ።

ኣብያተ ትምህርቲ በቲ ናይቲ ውሽጢ ዓዲ ቋንቋን ባህልን (HSK) ሰልጠናታት ይህቡ እዮም። እዚ ኸኣ ነቲ ቀዳማይ ቋንቋ ንምዕባይ ጽቡቕ ኣጋጣሚ ይኸፍት። ብዛዕባኡ ሕተት ከምኡውን ንውሉድካ ኣመዝግቦ ኢኻ።

ጋዜጣታትን መጻሕፍቲን ኣንብብ ድከሪኡ ኸኣ ብዛዕባ ሓደሻቲ ኣርእስታት ምስ ውሉድካ ተዘራረበሉ ኢኻ! እዚ ኸኣ ንክልቲኹም ማለት ንዓኻን ንውሉድካን ናይ ቋንቋ ክእለትኩም የዕብዮን የስፍሖን እዩ።

ንውልድካ ብክልቲኡ ማለት ብቋንቋ ጀርመን ኾነ ብኻልኦት ቋንቋታት ንኸንብብ ኣለዓዕሉ ኢኻ።

ኣብ ልዕሊኡ ኸኣ ቋንቋ ጀርመን ኾነ ኣንግሊዝኛ፣ ውሉድካ ተወሳኺ ቋንቋ ምዝራብ ምኽኣሉ ዘሓገስ እዩ። እዚ ኸኣ ጽቡቕ ስራሕ ናይ ምርካቡ ዕድል የዕብዮ እዩ።

ቋንቋ ክቡር ሃብቲ እዩ። እዚ ማለት ኸኣ ኩሎም ቋንቋታት ዘጠቓልል እዩ። እንተ ማዕቢሉን ብጽቡቕ ተታሒዙን ዋጋ ናይቲ ቋንቋ ይዓቢ እዩ። ኣብዚ ሕጂ ዘለናዮ ግዜ ኣብ ስራሕን ኣብ ሕብረተሰብን ጽቡቕ ናይ ቋንቋታት ክእለት ኣድላዩ እዩ።

ንኣደታትን ንኣቦታትን (ንወለዲ) ምክሪታትን ሓገዝን ዘዳልው ወሃብቲ ኣገልግሎት ትካለት

Mütter- und Väterberatung (ናይ ምክሪ ማእከል ንኣደታትን ኣቦታትን)

ኣብ ማእከል ምክሪ ሞያውያን ናይ ኣደታትን ኣቦታትን ብዛዕባ ጥዕናን ኣመጋግባን ከምኡውን ብዛዕባ ኣተዓባብያ ቆልዓ ብዝምልከት ክትዛራረቡን, ክትመያየጡን ትክእሉ ኢኹም። ንመዓልታዊ ፍጻሎታት ብዝምልከት ብዛዕባ ኣተኣለልዮን ኣተዓባብያን ቆልዓ ሓገዝ ኪኢላ ክትረኽቡ ትክእሉ ኢኹም። ብተወሳኽ ምስ ካላሎት ስድራቤት (ወለዲ) ናይ ምርኻብ ኣጋጣሚ ክትረኽቡ ትክእሉ ኢኹም።

Gemeindevverwaltung (ኣብ ከባብይዊ ምምሕዳርኩም)

ሓበሬታ ብዛዕባ ሓገዝ ናይ ቆልዓ፣ ጉጅለ ጸዋታ ከምኡውን ብዛዕባ ቅድመ ትምህርቲ ምጅማር፣ ኣብ ከባብይዎን መንበሪ ቦታኩምን ዝርከብ ከባብይዊ ምምሕዳር ወይ በዚ ዝሰዕብ ናይ ኢንተርኔት ኣድራሻ www.kinderbetreuung.lu.ch ክትረኽቡ ትክእሉ ኢኹም።

Bibliotheken und Ludotheken (ቤት ጽሕፈትን ናይ ቆልዓ መጻዕትን ቤትንባብን ኣብያተ መጻሕፍትን)

ቤት ንባብን ከምኡውን ናይ ቆልዓ መጻዕትን (ባምቡላ) መጻሕፍትን ክለቅሑ ዝክእሉ ኣብ ብዙሓት ቦታታት ክርከቡ ይክእሉ እዮም። ኣብቲ ትንብርሉ ውሽጢ ዓዲ ዘሎ ቤተ መጻሕፍቲ፣ እንድሕር ናይ ቆልዑት መጻሕፍቲ፣ ብቀዳማይ ብቋንቋኻ ወይ በቲ ናይ ቤተሰብ (ብናይ ስድራቤት) ቋንቋ ዝርከብ እንተ ክይኑ ሕተት ኢኻ። መጽሓፍቲ ብዝተፈለለዩ ቋንቋታት ኣብ ብዙሓት ቤተ መጽሓፍትን, ቤትንባብን ይርከቡ እዮም።

Erziehungsberatung (ምክሪ ወሃብቲ ብዛዕባ ኣተዓባብያ ቆልዓ)

ምክሪ ብኣካል መጻኢካን ብተለፎን፣ ሕቶ ብዛዕባ ኣተዓባብያ ደቅኹምን እንተ ኣለኩም ኣቲ ምክሪ ማእከል ይተሓባብረኩም። ምስኡ ድማ ኣብ ከበድ ኩነታት ንኣብነት ፍርሑ። ዋዒ፣ ባእሲ ኣብ ሞንጎ ይሕዋት፣ ጸገማት ምርድዳእ ምስ መሳቲ ምስ ዝሆሉ መፍትሒ ንክትረኽቡ ይሕግዡኹም።

"ክልተ ስድራቤት (ፋሚልየንባር)" - ናይ ወለዲ ንካልኣት ወለዲ ዝተዳለወ (ፕሮጀክት) መድብ። "ክልተ ስድራቤት (ፋሚልየንባር)" ኣቦን ኣደን ምስ ካልኣት ወለዲ ወይ ስድራቤት ኣብኡ ብሓባር ኩይኖም ብዛዕባ ግዝያዊ ኣርእስቲ ወይ ዛዕባታት ኣተዓባብያ ቆልዓ ክመያየጡ ዕድል ኣሎም።

Logopädischer Dienst (ብሕክምናውን ትምህርታውን ኣዛራርባ ኣገልግሎት)

ኣብቲ ሕክምናውን ትምህርታውን ኣዛራርባ ኣገልግሎት ብዝተፈለለዩ ምገድታትን ኣገባብን ኣቲ ቆልዓ ይሕገዝ። ኣቲ ዕለማ ናይ ኣዛራርባ ጉድለት ብቁልጡፍ ክፍለጥ ክሕገዝ ክእሉቲ ከበርቶዎ ኢዩ።

Heilpädagogischer Früherziehungsdienst (ናይ ተሓድሶ ትምህርታዊ ኣገልግሎት ንቆልዑ ቅድሚቤት ትምህርቲ ምጅማርም)

እቶም ናይ ተሓድሶ ትምህርታዊ ኣገልግሎት ንቆልዑ ቅድሚቤት ትምህርቲ ምጅማርም ናይ ውሉድካ ናይ ዕብየት ደረጃኡ ግልጹ ጌሮም የቅርቡ ከምኡውን ብዛዕባ ናይቲ ቆልዓ ሰብኣዊ መንነት ኾነ ብዛዕባ ትምህርቲ/ታ መልሲ ይህቡ። ንውሉድካ ኪጻወት ክሎ ኾነ ምስ ዕለታዊ ሂወቱ ብዝተዛመደ ፍሉይ ሓገዝ ይግበረሉ እዮ። እዚ ኸኣ ዘለዎ/ዋ ክእለት ከምዝግቢ ዝገብር እዩ።

Schulpsychologischer Dienst (ቤት ትምህርቲ ሓኪም ናይ ስነ ኣእምራኣዊ (ሳይኮሎጂካዊ) ኣገልግሎት)

እቲ ናይ ቤት ትምህርቲ ሓኪም ናይ ስነ ኣእምራኣዊ (ሳይኮሎጂካዊ) ኣገልግሎት ብምኻን ከምኡውን ንሕቶታት ብዛዕባ ትምህርቲን ቤት ትምህርቲን ኣመልኪቱን ሓበሬታን ዝሕግዝ እዩ።

Kinder- und Jugendpsychiatrischer Dienst (ናይ ቆልዑትን መንእሰያትን ሓኪም ናይ ስነ ኣእምራኣዊ (ሳይካትሪ) ኣገልግሎት)

ናይ ቆልዑትን መንእሰያትን (ሳይካትሪ) ኣብ ካንቶን ሉዘርን ናይ ሕክምና ትካል ኾይኑ፣ ንቆልዑትን መንእሰያትን ሕክምናን ሓገዝን ንሸግራት ናይ ኣእምሮኣዊ፣ ብጭንቀት ዝመጽእ ናይ ኣእምሮ ሕግም ከምኡውን ስነ ኣእምራኣዊ (ሳይኮሎጂ) የቅርብ።

Psychomotorik-Therapie (ስነ-ኣእምሮኣዊ ምስ ኣክላታዊ ምንቅስቃስ ሕክምና)

ኣብቲ ስነ-ኣእምሮኣዊ ምስ ኣክላታዊ ምንቅስቃስ ሕክምናን ጸወታን ምንቅስቃስን ቋንቋ ወሳኒ ኢዩ። እቲ ቆልዓ ንበይኑ ወይ ምስ ካልኣት ቆልዑ ኮይኑ ኣብ ዝተሓጸር ቦታ ሓድሽ ነገር ክፍትን ክመሃርን ይክእል። ከምኡ ገሩ ነብሱ ክመልኽን ኣንዳ ኣመሓደሽ ይመጽእን ብነብሱ ይተኣማመንን ኢዩ።

ኣድራሻታት ብዛዕባ እዚኤን ኣገልግሎታት ዝህባ ትካለት በዚ ዝሰዕብ ኣድራሻ ትረኽቡ ትክእሉ ኢኹም። www.sozialenetze.lu.ch

Gesundheits- und Sozialdepartement
Dienststelle Soziales und Gesellschaft (DISG)
Fachstelle Gesellschaftsfragen

Rösslimattstrasse 37

Postfach

6002 Luzern

Telefon 041 228 67 12

Telefax 041 228 51 76

www.disg.lu.ch

gesellschaftsfragen@lu.ch

Elternbildung.LU

Wir machen Sie auch auf die Broschüre «Stark durch Beziehung» von Elternbildung CH aufmerksam.

(Tigrinya)

